

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

Õppeaine:	Kunstiõpetus
Klass:	9. klass
Tunde nädalas ja õppeaastas:	1 tund nädalas, kokku 35 tundi
Rakendumine:	1.sept. 2016
Koostamise alus:	Põhikooli riiklik õppekava, Koeru Keskkooli õppekava

AINE KIRJELDUS JA AINE PÄDEVUS

Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- kasutab loovtöodes mitmesuguseid väljendusvahendeid ja arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle;
- oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- hindab ja tunneb kodukoha kultuuripärandit, märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust
- väärtustab kultuuri ja inimese loovust;
- osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- mõistab kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

AINEVALDKONNA KIRJELDUS

- Kunst ühendab loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamise ning tervikliku maailmapildi kujundamise. Kunstiga tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunsti rolli ühiskonnas. Loomise, esitamise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilist ning

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

nüüdisaegset kunsti, selle sisu, vormi ja tähendust, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

- Praktiline kunstiga tegelemine arendab tundemaailma, intuiitivset ja loovat mõtlemist. Kunstil on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunst tasakaalustab teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitivse poole, mille tulemuseks on terviklik mõtlemine.
- Kunstiga tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele. Kunsti sisus on olulised analüüs, süntees, ainealne keel, loominguline eneseväljendus, oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine ja kaitsmine.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE

Kunst hõlmab kõiki üldpädevusi ning võimaldab neid lõimida teiste õppeainetega igapäevases õppetöös.

- Väärtuspädevus

Hinnatakse kultuuriteadmisi ning väärtustatakse individuaalset ja kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust.

- Sotsiaalne pädevus

Kunsti uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunst teadvustab inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

- Enesemääratluspädevus

Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

käsitlemine aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Eesmärgiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

- **Õpipädevus**

Kunstis kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstis saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

- **Suhtluspädevus**

Kunstis on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Referatiivsete ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise.

- **Matemaatikapädevus**

Matemaatikapädevuse arengut toetab kunstis rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

- **Ettevõtlikkuspädevus**

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstis individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunsti valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

LÕIMING TEISTE VALDKONDADEGA

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunsti ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid keele, kirjanduse, kehalise kasvatus, ajaloo.

Aine sisust lähtuvate tuuakse esile sotsiaalainetest lähtudes inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega; emakeelest ja võõrkeeltest verbaalse eneseväljendusoskuse, diktsiooni, funktsionaalse lugemisoskuse ning infokanalite kasutamise oskuse; kirjandusest vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid kunstis; loodusainetest inimese kuulumis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning valguse ja värvide omadusi; matemaatikast arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist; käsitööst ja tehnoloogiast arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist; kehalisest kasvatuses arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

LÄBIVAD TEEMAD

Kunstis on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid). Tähtis on noorte endi osalemine õpilastööde näitustel koolis, maakonnas, vabariigis.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine. Tutvutakse kunsti mitmekülgse väljundiga igapäevaelus ning kunstiga seotud elukutsetega.

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” on seotud kunstile omase praktilise tegevusega, kus kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning luuakse uusi võimalusi. Taotletakse pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” lõimimine kunstiga, julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Kunstist võib saada alguse elu jooksul püsiv harrastus, mis lõimub elukestva õppe põhimõttega.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” raames tuleb erinevaid materjale ja töövahendeid kasutades jälgida ohutuse ja otstarbekuse printsiipe, jälgides enda tervise ja ohutuse nõudeid.

Läbivate teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng” ning „Teabekeskond” käsitlemine hõlmab mitmekülgseid oskusi info leidmise, visuaalse kommunikatsiooni ja keskkonna kujundamis kohta. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

ÕPPE-JA KASVATUSEESMÄRGID

Kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitut teadmisi ja tehnikaid;
- kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades koolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust;
- teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

Koeru Keskkooli ainekava	PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--------------------------	------------------------	-------

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Põhikooli kunstiõpetuses omandatakse visuaalse hariduse algtõed ning arendatakse mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi ning kunstioskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises maailmas. Kunst võimaldab põhikooliõpilastel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

- Kunstiõpetuses kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi uurimine ja oma ideede arendamine,
- väljendusvahendite loov rakendamine,
- teadmised visuaalkultuurist,
- mõtestamine ja refleksioon.

Osaoskuste kujundamine ja arendamine on omavahel põimunud nii õpilaste loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemise kui ka uute teadmiste omandamise, kinnistamise ning praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujundamine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti seostest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest.

Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemina kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele panevad aluse õppekäigud muuseumidesse, galeriidesse ja näitustele. Näidete valikul kunstiajaloost lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist lähiümbruses ja Eestis.

KUNSTIÕPETUS III KOOLIASTE 7.-9. KLASS

Õpitulemused:

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;

Koeru Keskkooli ainekava	PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--------------------------	------------------------	-------

- 2) analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust;
- 3) visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi;
- 4) rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid;
- 5) esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid; 6) leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loominguga väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid;
- 7) analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus;
- 8) arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.

Õppesisu:

Kommunikatsioon kunstis. Keskkond ja kunst. Kultuurilugu. Tehnoloogia ja kunst. Stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine. Teksti ja pildi koosmõju. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teose vorm, kompositsioon, materjal, tehnika, sõnum, kontekst.

Õppetegevus:

Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, aineterminoloogia kasutamine. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Looduslike ja tehiskeskkondade analüüsimine erinevatest vaatepunktidest.

ÕPPESISU 9.KLASS

Maastik, hooned. Loodusdetailid, maja siseruum.

Geomeetrilised vormid. Arhitektoonika.

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

Esemete kujutamine. Oma tähelepanekute, seisukohtade ja kujutluste edastamine kunstivahenditega. „Moonutused” (a’la Picasso või Cezanne) pildi mõju suurendamiseks.

Inimese kujutamine. Kunstiteoste, -stiilide ja lugude kasutamine inspiratsiooniallikana. Mitu figuuri „suhtlemas”, käed.

Valgus, vari, värv. Peegeldus, läige, refleks. Värvide psühholoogiline mõju.

Skulptuur. Materjali valik lähtuvalt teemast.

Graafika. Graafika ja kollaaži segu.

Dekoratiivne kujundamine. Kujunduse läbiv stiil. Värvid kujundustes, värvide psühhofüsioloogiline mõju. Mandala vms mustrisüsteem.

Märgid ja sümbolid. Mäng sümbolitega, logotüüp.

Kirjaõpetus. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted. Kalligraafia.

Voltimine. Volditud moodulitest koostatud vormid.

Kunstiajalugu. Kunstiajaloo tuntumad teosed. Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Tehnika arengu mõju kunstile. Kunstniku stiil. Kunstiteoste säilitamine. Kunstiteos ühiskonna kontekstis: Protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev.

Eesti kunst. Eesti kunsti suurkujud ja teosed tänase päevani. Ruunikiri ja „salasõnumid” rahvakunstis.

Disain. Disaini liigid. Ergonoomilisus, sihtgrupp. Moodulsüsteemid. Kunstiga seotud ametid. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. *Digitaalne pilt.* Digitaalne pilditöötlus, digitaalse pildi kasutamine teistes tehnikates.

Meedia. Isiklik stiil, teatud stiilelementide, kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik eelistamine. Linnakeskkond. Originaal, koopia, reproduktsioon. Paljundatavus kunstis. Autoriõigus.

HINDAMINE

Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, põhikooli riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused ja Koeru Keskkooli õppekavas antud hindamise kriteeriumid. Kunstiõpetuse hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel. Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- 1) õpilaste kunstialaste võimete areng;
- 2) teadmiste ja oskuste rakendamine kunstiloomingus;
- 3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute

abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas. Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.

Kunsti õpetamisel juhindutakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevast IIIkooliastmes hinnatakse:

- 1) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;
- 2) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbritseva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;
- 3) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;
- 4) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikad, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiahendite abiga;
- 5) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ja maketeerimist.

FÜÜSILINE ÕPPEKESKKOND

Koeru Keskkooli ainekava PÕHIKOOL III KOOLIASTE	Kunst
--	--------------

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus on 500 lux päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal, vesi/kanalisatsioon, reguleeritava kõrgusega molbertid koos joonistusalustega, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika.
2. Kool tagab kooli õppekava järgi kunstitundideks foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri ning internetiühendusega arvutite kasutamise võimaluse. Samuti võimaldab kool vajalikud kunstivahendid ja -materjalid.

KASUTATUD ÕPPEVARA

Anu Purre. Kunstiõpik 7.- 9. klassile 1. osa. Atlex, 2005
Kristi Laasmäe. Kunstiõpik 7.- 9- klassile 2.osa. Atlex, 2008
Jaak Kangilaski. Üldine kunstiajalugu. Kunst, 1997
Indrek Raudsepp. Joonistan inimest. ILO AS, 2006
Indrek Raudsepp. Kunstiõpetuse tööraamat 7. klassile. Avita, 2002
Indrek Raudsepp. Kunstiõpetuse tööraamat 8. klassile. Avita, 2003
Indrek Raudsepp. Kunstiõpetuse tööraamat 9. klassile. Avita, 2003
Philip Berill. Akvarell. Tea, 2004
F.A.Cerver. Pastellmaal. Koolibri, 2003